www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

Yeni Okuryazarlık Becerileri Bağlamında İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programının İncelenmesi

Investigation of the Primary School Turkish Language Teaching Curriculum in the Context of New Literacy Skills

Zeynep Aydemir*

Abstract: Children born in the age of technology are the individuals who use computers and the internet most. In Turkey, more than the visible part of the rate at primary level, it is using the internet; but the number of students who use it consciously is small. The internet usage data of children in the 6-10 age group made it necessary to update the curriculum. New types of literacy have emerged to meet the emerging demands of individuals, to solve their problems and to emphasize conscious use. As a matter of fact, with the curriculum renewed in our country in 2017, in the Turkish Language Teaching Curriculum in the third grade of primary school, "Understands the message in short and simple digital texts. In the fourth grade, "Uses information resources effectively"; The acquisitions were given as "Evaluates media texts". It is seen that the skills included in the acquisitions coincide with the "New Literacy skills" revealed by Leu, Kinzer, Coiro and Cammack (2004). An individual with new literacy skills should be able to access, research, critically evaluate, synthesize and verify information. It has been observed that new literacy skills are included in the mother tongue curricula of many countries. For this reason, the Turkish Language Teaching Curriculum was taken as a basis in the research. With the integration between language and technology, students will be willing to learn language and skills by using information and communication technologies consciously and efficiently. The aim of the study is to evaluate the primary school Turkish course curriculum in the context of new literacy skills. This study aims to discuss whether this is sufficient or not after presenting the current situation of new literacy skills in Turkish Language Teaching Curriculum. The population and sample of this study consists of the Turkish textbooks of the "the fourth grade of State Books and Koza publisher" and "the third grade of the state books and Sonuç publisher" accepted by the Education Board of the Ministry of National Education in the academic year of 2019-2020. Descriptive analysis method was used to analyze the data obtained from the documents. According to the findings, new literacy skills are included in the third grade themes in the Turkish lesson curriculum by 3%, 2% in acquisition and 2% in content. At the fourth grade, it takes place at a rate of 7% in themes and 5% in acquisition and 3% in content. Looking at the general distribution, 6% of the acquisition in the program and 2% of the contents in the textbooks include new literacy skills. When the number of acquisitions and contents of new literacy skills are examined, it is seen that the contents of the ability to reach and search information are more than the contents of other skills, there is no acquisition of synthesis skills and the content is just one. For students we want to prepare for the digital age, it may be suggested to increase the content of these skills in the program.

* Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
Dr., Marmara University, Atatürk Faculty of Education, Department of Elementary Education
ORCID 0000-0003-3002-1809
zeynep.aydemir@marmara.edu.tr

Cite as/ Atıf: Aydemir, Z. (2021). Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında ilkököl Türkçe dersi öğretim programının incelenmesi. *Turkish Studies*, 16(2), 529-547. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.48783>

Received/Geliş: 07 January/Ocak 2021

Accepted/Kabul: 25 April/Nisan 2021

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 30 April/Nisan 2021

CC BY-NC 4.0

Structured Abstract: The internet usage data of children in the 6-10 age group has also enabled the updating/ changing of the curriculum. Area well into the 21st century skills in a changing program basic skills is mentioned under the name Turkey Qualifications Framework. For this reason, there are eight key competencies that each individual is expected to gain within the scope of lifelong learning in TOF in the curriculum. One of these is digital competence, which is defined as the safe and critical use of information society technologies for daily life and communication. The scope of this competence includes a number of skills such as access to information and the use of computers for the evaluation, storage, production, presentation and exchange of information, as well as participating in common networks and communicating through the internet (MEB, 2017). Leu, Kinzer, Coiro and Cammack (2004) define these skills as "New Literacy". The concept of "new literacy" has been defined as skill and strategy in several studies (Lankshear & Knobel, 2011; Leu et al., 2004). An individual with new literacy skills should be able to access, research, critically evaluate, synthesize and verify information. It has been observed that the newly described literacy skills are included in the mother tongue curriculum of many countries. For this reason, the Turkish language teaching program was taken as a basis in the research. By ensuring the integration between language and technology, students will be willing to use information and communication technologies consciously and efficiently. Children between the ages of 6-10, who spend most of their time on the internet, willingly participate in language teaching that they internalize with their daily lives, and will contribute to the development of the country's literacy skills. It is seen that different countries include the contents of information communication technologies, digital literacy, media literacy, etc., which are close to new literacy skills, in their mother tongue teaching programs, integrated with traditional education.

The Aim of the study

Based on acquisition, the aim of the study is to evaluate the primary school Turkish language teaching curriculum in the context of new literacy skills. This study aims to discuss whether this is sufficient or not after presenting the current situation of new literacy skills in Turkish language teaching curriculum.

The following questions were sought in the research:

- What are the innovations made in the primary school Turkish language teaching program in the context of new literacy skills?
- What is the quantity and quality of the acquisitions and activities in Turkish textbooks in the context of new literacy skills?

Method

The population and sample of this study consists of the Turkish textbooks of the "the fourth grade of State Books and Koza publisher" and "the third grade of the state books and Sonuç publisher" accepted by the Education Board of the Ministry of National Education in the academic year of 2019-2020. Descriptive analysis method was used to analyze the data obtained from the documents. By scanning the textbooks in the sample, it was determined whether they include accessing information, researching, evaluating, synthesizing and verifying information from new literacy skills, distribution status in acquisition, activities and themes, etc. the qualities were researched, the data obtained were concretized in tables. Descriptive analysis was carried out with the codes determined in the context of new literacy skills (accessing information, researching, synthesizing, verifying, critical evaluation). For the validity of the study, the literature was used in the process of creating the evaluation form and studies similar to the method of the research were considered; In order to increase the validity, the research method, data collection tool, analysis and interpretation of the data are included in detail. In order to ensure reliability in the analysis of the findings obtained regarding whether which skills are suitable for the activities in the textbooks, the new literacy skills keyword form was shared and two instructors were helped on coder reliability. The consistency coefficient between the two researchers' codings was calculated as. 90.

Findings, Conclusion and Discussion

According to the findings obtained from the research, with the sentence "accessing, organizing, questioning, using and producing information in multiple media sources", which is specified as the special purposes of teaching Turkish, it has been brought to the agenda to give children different contents /skills. It is seen that this situation is also present in many mother tongue programs. The acquisition and content related to organizing, questioning and producing the information in the purpose should be included. In the learning-

teacher approach, interactive whiteboard, internet and EBA contents are mentioned. In the following, the importance of ethical rules regarding secure internet and materials obtained from the internet is mentioned. These issues should also be highlighted in the 6-10 age group. Reading culture, communication and science and technology themes include multiple literacy, digital literacy, e-book, technology literacy, media literacy, mass communication tools, information literacy, social media, technology, etc. It was seen that the text was included, it has been observed that there are five texts on the subject in the textbooks under three themes. It is thought that with the increase of texts on the subject, their activities will increase.

According to the findings, new literacy skills are included in the third grade themes in the Turkish lesson curriculum by 3%, 2% in acquisition and 2% in content. At the fourth grade, it takes place at a rate of 7% in themes and 5% in acquisition and 3% in content. Looking at the general distribution, 6% of the acquisition in the program and 2% of the contents in the textbooks include new literacy skills. When the number of acquisitions and contents of new literacy skills are examined, it is seen that the contents of the ability to reach and search information are more than the contents of other skills, there is no acquisition of synthesis skills and the content is not just one. For students we want to prepare for the digital age, it may be suggested to increase the content of these skills in the program.

It can be said that the rates achieved are very low compared to the descriptions we have included in the special aims, learning and teaching approaches of the program and we want to prepare for the digital age. It is seen that countries such as Canada and Ireland in particular specify media literacy as a separate learning area such as information and communication technologies in their mother tongue curricula. Especially in countries with lower grade levels, computer writing training is given simultaneously with writing.

When the number of acquisitions and contents of new literacy skills are examined, it is seen that the contents of the ability to access and search information are more than the contents of other skills, there is no acquisition of synthesis skills and the content is just one. It is seen that the activity examples of the skills of accessing and searching information are varied and their contents are good. But what we often encounter in textbooks is "Let's do a research on museums to present in the classroom. We can use resources such as books, encyclopedias, general networks and magazines. " or " do research about an important scientist using information technologies." Contents in the form of children also need guidance. Trainings and information should be provided that the ability to synthesize knowledge is a skill beyond copy-paste behavior. It is even important to raise awareness of this skill. Regardless of the age group, most of the students think that when they are given an homework question regarding the behavior of synthesizing information, they complete the homework by copy-paste and show a good behavior.

For verification, it is necessary to either consult someone or review the existing information on the same subject. One of the strategies we use to consult someone is sharing. As students share information, they are questioning, combining new ideas, and comparing old knowledge with new information that comes up against them. "The blogger is interested in cooking and shares recipes with us. Open a blog account on a topic that you are interested in and want to share with everyone. In the "event," the content indicates opening a blog account." Teachers and textbooks should guide children in this regard. In one of the examples handled within the scope of critical evaluation skill, "You must be very careful while doing research on the Internet. Many sites the content of which you do not know can contain false, false news and information. To avoid such dangers, you should choose "gov" and "edu" websites. The "gov" extension sites belong to official institutions, and the "edu" extension sites belong to the universities ". In fact, explanations about other skills and examples of what these sites can be are required.

Keywords: Turkish, new literacy skills, textbook, primary school, document review

Öz: Teknoloji çağının içerisinde doğan çocuklar bilgisayar ve interneti en çok kullanan bireylerdir. Türkiye’de ilköğretim düzeyinde internet kullanma oranı görünen kısmıyla fazladır; bununla birlikte interneti bilinçli kullanan öğrenci sayısı azdır. 6-10 yaş grubunda yer alan çocukların internet kullanım verileri beraberinde ders programlarının güncellenmesini gerekli kılmıştır. Bireylerin ortaya çıkan isteklerini karşılamak, sorunlarını çözmek ve bilinçli kullanıma vurgu yapmak için yeni okuryazarlık türleri ortaya çıkmıştır. Nitekim 2017 yılında ülkemizde yenilenen müfredatla birlikte Türkçe Dersi Öğretim Programı ilköğretim (1-4) seviyesinin üçüncü sınıf düzeyinde okuma öğrenme alanında “Kısa ve basit dijital metinlerdeki mesajı kavrar.” (T.3.3.22); dördüncü sınıfta ise bu kazanıma ek olarak okuma öğrenme alanında “Bilgi

kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır” (T.4.3.35); “Medya metinlerini değerlendirir” (T.4.3.33); Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.” (T.4.3.36) şeklinde kazanımlara yer verilmiştir. Kazanımlarda yer alan becerilerin Leu, Kinzer, Coiro ve Cammack (2004) tarafından ortaya çıkarılan “Yeni Okuryazarlık becerileri” ile örtüştüğü görülmektedir. Yeni okuryazarlık becerilerine sahip bir birey bilgiye ulaşabilmeli, bilgiyi araştırabilmeli, sentezlemeli, doğrulayabilmeli ve eleştirel değerlendirebilmelidir. Yeni okuryazarlık becerilerine birçok ülkenin ana dili öğretim programında da yer verildiği görülmüştür. Bu nedenle araştırmada Türkçe Dersi Öğretim Programı 2019 temel alınmıştır. Dil ve teknoloji arasında entegrasyonun sağlanması ile öğrenciler bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli ve verimli kullanılarak, dil ve beceri öğrenimine karşı istekli hale geleceklerdir. Araştırmanın amacı yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe Dersi Öğretim Programı ilköğretim (1-4) seviyesinin değerlendirilmesidir. Bu çalışma, Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan yeni okuryazarlık becerilerinin mevcut durumunu ortaya koyduktan sonra bunun yeterli olup olmadığını tartışmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın alanını 2019-2020 eğitim öğretim yılında dördüncü sınıf seviyesinde kullanılan MEB ve Koza Yayınevine ait olan ve üçüncü sınıf seviyesinde okutulan MEB ve Sonuç Yayınları’na ait Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Dokümanlardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, yeni okuryazarlık becerileri Türkçe Dersi Öğretim Programında, üçüncü sınıf düzeyinde temalarda %3 oranında, kazanımlarda %2 oranında, içerikte ise %2 oranında yer almaktadır. Dördüncü sınıf düzeyinde ise temalarda %7 oranında, kazanımlarda %5 oranında, içerikte ise %3 oranında yer almaktadır. Genel dağılıma bakıldığında ise programda yer alan kazanımların %6’sı ve ders kitaplarında yer alan içeriklerin %2’si yeni okuryazarlık becerilerini kapsamaktadır. Yeni okuryazarlık becerilerinin kazanım ve içerik sayısına bakıldığında, bilgiye ulaşma ve bilgiyi araştırma becerisine ait içeriklerin diğer becerilerin içeriklerinden fazla olduğu, sentezleme becerisine ait kazanımın olmadığı ve içeriğin ise yalnızca bir adet olduğu görülmektedir. Dijital çağa hazırlamak istediğimiz öğrenciler için programda bu becerilere yönelik içeriklerin artırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, yeni okuryazarlık becerileri, ders kitabı, ilköğretim, doküman incelemesi.

Giriş

Dijital çağ yeniliklere hazır olmayı ve bireyin istediği zaman kolaylıkla her şeye ulaşmasını sağlayan bir dönemi kapsamaktadır. Değişen anlayışla birlikte eğitim sistemlerinin de güncellenmesi kaçınılmazdır. Teknoloji çağının içerisinde doğan çocuklar bilgisayar ve interneti en çok kullanan bireylerdir (Madden vd., 2013). Ülkemizdeki verilere bakıldığında ise, 6-10 yaş grubu çocukların yüzde 91’i oyun oynamakta; yüzde 73’ü ödev veya öğrenme amacıyla internete başvurmakta; yüzde 46’sı paylaşım sitelerinden video vb. öğeler izlemekte; yüzde 33’ü de sosyal medya ağlarına katılmaktadır (TÜİK, 2013). Türkiye’de ilköğretim düzeyinde internet kullanma oranı görünen kısmıyla fazladır, bununla birlikte interneti bilinçli kullanan öğrenci sayısı azdır. 6-10 yaş grubunda yer alan çocukların internet kullanım verileri beraberinde ders programlarının değiştirilmesini gerekli kılmıştır.

Nitekim 2017 yılında ülkemizde yenilenen müfredatla birlikte öğretim programlarında bilim ve teknolojiyi etkin şekilde kullanan, gerekli teknik bilgi, birikim, beceri ve yeterliliklere sahip kuşaklar yetiştirilmesi hedeflenmiştir (MEB, 2017). Değişen programın içeriğinde, 21.yüzyıl becerilerini de içine alan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) adı altında temel becerilerden söz edilmektedir. Bu nedenle öğretim programında TYÇ’de hayat boyu öğrenme kapsamında her bireyin kazanması beklenen sekiz anahtar yetkinlik bulunmaktadır. Bunlardan biri de bilgi teknolojilerinin güvenli ve eleştirel kullanılması şeklinde tanımlanan dijital yetkinliktir. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması, ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi birtakım becerileri içermektedir (MEB, 2017). Bu becerileri Leu, Kinzer, Coiro ve Cammack (2004:6) “Yeni Okuryazarlıklar” şeklinde tanımlamaktadır. “Yeni okuryazarlıklar” kavramı çeşitli çalışmalarda beceri ve strateji olarak tanımlanmıştır (Lankshear & Knobel, 2011; Leu vd., 2004). Yeni okuryazarlıklar; yaşam standartlarımızı etkileyen bilişim

teknolojilerine uyum sağlamak için, gerekli beceri, strateji ve düzenlemeleri kapsamaktadır (Leu vd., 2004). Bu beceriye göre internet kullanıcıları sürekli gelişen ve değişen bilgi yapıları karşısında, kendi bilgilerini nasıl oluşturacağını, tasarlayacağını, işleyeceğini ve paylaşacağını bilen kişilerdir. Yeni okuryazarlık aslında birçok okuryazarlığın (bilgi okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı vb.) kesişiminden oluşan bir kavramdır. Okuryazarlığın birçok çeşidinde sınırları çizmek ve birçoğunun birbirini benzediğini görmek olasıdır. Bu nedenle daha geniş içerikli ve tanımı daha anlaşılır olan yeni okuryazarlık kavramının kullanılması önerilmektedir. Yeni kavramı teknolojinin ve çağın değişimsel olduğunu ifade etmek amacıyla kullanılır. Bugün yeni olan, yarın modası geçmiş olarak karşımıza çıkabilmektedir (Coiro vd., 2008; Cope & Kalantzis, 2000; Leu, 2000).

Coiro vd. (2008) yeni okuryazarlık kavramını tanımlarken dört temel noktaya değinmişlerdir. Bunlar, (1) gelişmekte olan tüm teknolojilerin etkili kullanımları için yeni beceriler ve stratejiler geliştirilmesi, (2) yeni okuryazarlıkların kentsel, ekonomik ve kişisel açıdan merkezi önem taşıması, (3) sürekli yenilenen teknolojilerden dolayı yeni okuryazarlıkların belirlenmesi ve (4) yeni okuryazarlıkların çok yönlü olmasıdır. 6-10 yaş grubu bireylerin, yeni iletişim ortamlarını sıklıkla kullanmaları beraberinde okuma-yazma/okuduğunu anlama alışkanlıklarını da değiştirmiştir. Amaçları ne olursa olsun bilgisayar kullanıcıları, ağ bağlantılı teknolojilerden elektronik metinleri bulmak ve okumak durumunda kalmaktadırlar. Elektronik metinleri okurken nasıl bir yol izleyeceklerine dair bir yönlendirmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Dijital teknolojiler, metinlerin üretilmesi, görüntülenmesi, düzenlenmesi ve diğer metinlerle bağlantı kurma biçimi üzerinde önemli farklılıklar yaratmaktadır. Basılı metinler, göreceli bir kalıcılığa sahip iken, elektronik metinler olanaklar dâhilinde dinamik ve sürekli olarak tamamlanabilir, düzenlenebilir ve güncellenebilir özelliklere sahiptir. Metin türleri arasındaki bu farklılıklar, bireyleri metinlere ulaşmasında, metinleri anlamasında ve metinleri kullanma noktasında amaçlarına göre ayırtmaktadır (Coiro, 2007). Belirli bir soruya en uygun bağlantıyı seçmek amacıyla arama motorları kullanılarak bilgi arama işlemi ve sonucunda elde edilen bilgileri etkili bir şekilde okumak ve anlamak için yeni okuryazarlık becerileri gereklidir (Henry, 2006). Yeni okuryazarlık becerileri, öğrencilere internet ortamında ne tür beceriler kullanmaları gerektiği noktasında rehber olmaktadır. Yeni okuryazarlık becerileri bilgiye ulaşma, bilgiyi araştırma, sentezleme, doğrulama ve eleştirel değerlendirme olmak üzere beş ana beceriden oluşmaktadır.

Bilgiye Ulaşma becerisi, internetteki bilgi yığınına etkili şekilde kullanmak için öğrencilerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda karar vermelerini gerekli kılmayı sağlayan bir beceridir (Kuiper & Volkman, 2008). Elektronik ortamlarda bilgiler arasında öğrencilerin ne aradıklarını bilmesi önem taşımaktadır. Okuma amaçları olmadan, öğrenciler sınırsız zamanı internette gezinerek ve arama yaparak geçirme riski ile karşı karşıyadırlar (Henry, 2006; Eagleton & Dobler, 2007). Bilgiye ulaşma becerisinin temeli bir soru sorma ya da çözülmesi gereken bir problemle başlar (Leu vd., 2007) ve yeni okuryazarlık becerilerinin temelidir (Leu vd., 2004). Diğer bir beceri *Bilgiyi Araştırma* becerisidir. Bu beceri ile öğrencilerden bir arama motorunu nasıl kullanacağını, arama sonuçlarını nasıl yorumlayacağını ve web sitesini nasıl inceleyeceğini öğrenmeleri beklenmektedir (Leu vd., 2007). *Bilgiyi Sentezleme* becerisi ile öğrencilerden farklı kaynaklardan gelen bilgiyi sentezlemesi, bu bilgiyi kendi cümleleriyle ifade etmesi ve başkalarına sunması beklenir (Guinee & Eagleton, 2006). Öğrenciler, metinlerde okunan bilgilerden hangisinin daha önemli olduğunu belirleme ve bu bilgileri kullanma noktasında zorlanmaktadır (Castek, 2008; Coiro & Dobler, 2007; Kuiper & Volman, 2008). Wallace vd. (2000) öğrencilerin internette sentezleme yaparken, okurken anlam çıkarmaya çalışmadıklarını ve bunun yerine sorularının "cevabını" içeren basit bir web sayfası bulduklarını ve yorumladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, araştırmacılar okuyucuların web ortamında sordukları sorulara açık ve net cevaplar aradıklarını ve bu nedenle sentezleme becerisinde başarılı olamadıklarını belirtmektedirler.

İnternette karşılaşılan sorunlardan biri de dolaşan bilgi kirliliğidir. Bilgi kirliliğinin önüne geçmek için de *Bilgiyi Doğrulama* becerisine sahip olmak gerekir. Doğrulama yapmak için ya

birine danışmak ya da aynı konu ile ilgili var olan bilgileri tekrar gözden geçirmek gereklidir. Birine danışma yolunda başvuru yöntemlerinden biri de paylaşmadır. Öğrenciler bilgileri paylaştıkça, sorgulama yapmakta ve karşılına çıkan yeni bilgiyle eski bilgiyi karşılaştırmaktadır. Paylaşma ortamları internette çoğu zaman sosyal uygulamalarla birlikte ortaya çıkmaktadır. İnternette paylaşım yapmanın pek çok çeşidi vardır; Facebook, twitter, instagram gibi sosyal uygulamaların gerektirdiği blog paylaşımları, anlık mesajlar, wikiler ve e-mail. Bu gibi iletişim kurmayı sağlayan uygulamalarda pek çok bilginin doğruluğu sorgulanmakta hatta gerekçeli kanıtlar sunulmaktadır. Günümüz gençleri için blog yazarlığından sosyal paylaşım sitelerine kadar sosyal medyaya giriş yapmak yaygın bir uygulamadır. Aslında dijital neslin % 64'ü web' de içerik oluşturma sürecine bir şekilde dâhil olmaktadır (Pew Internet ve American Life Project, 2007). Öğrencilerin web sitelerin de çok hızlı bir şekilde gezindikleri ve nadiren bir siteyi derinlemesine incelemek için bağlantıları takip ettikleri görülmektedir.

Eleştirel değerlendirme, yeni okuryazarlık becerilerinde önemli bir yere sahiptir (Leu vd., 2004). Amerikan Kütüphaneciler Derneği (2003), tüm öğrencilerin 21. yüzyılda bilgi okuryazarlığı için bir zorunluluk olarak eleştirel becerilere gereksinim duyduklarını öne sürmektedir. Her ne kadar öğrencilere internetteki bilgilerin hepsinin güvenilir, doğru ya da faydalı olmadığı hatırlatılsa da pek çoğu güvenilirliği belirlemede, hangi kriterlerin kullanılacağına karar vermede güçlük çekmektedir. Öğrencilerin birçoğu internetteki tüm bilgilerin güvenilir olduğuna inanmaktadır (Hirsh, 1999; Leu vd., 2007). Öğrencilerin internetteki bilgileri eleştirel olarak nasıl değerlendirebilecekleri konusunda kendilerine soru sormaları önerilmektedir (Corio, 2007).

Yeni okuryazarlık becerileri ile örtüşen içeriklere birçok ülkenin ana dili öğretim programında yer verildiği görülmüştür. Bu nedenle araştırmada Türkçe Dersi Öğretim Programı temel alınmıştır. Dil ve teknoloji arasında entegrasyonun sağlanması ile öğrenciler bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli ve verimli kullanarak, dil öğretimine karşı istekli hale geleceklerdir. Çoğu zamanlarını internette geçiren çocuklar günlük yaşamlarıyla içselleştirdikleri dil öğretimine istekle katıldıklarında, ülkenin okuryazarlık becerileri de gelişecektir. Farklı ülkelerin ana dili öğretimi programlarında, yeni okuryazarlık becerilerine yakın olan bilgi iletişim teknolojileri, dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı vb. becerilere geleneksel eğitimle bütünleştirilmiş şekilde yer verdikleri görülmektedir. Geleneksel ve online ortamlar birbirinden farklıdır (Coiro, 2007; Leu vd., 2007). Online ortamlarda başarılı bir anlama süreci için geleneksel okuduğu anlamada kullanılanlara ek olarak farklı beceriler gerekmektedir (Coiro & Dobler, 2007; Leu vd., 2007). Online ortamlarda başarılı okuma-anlama süreci için geleneksel anlamada kullanılan farklı olarak bilgiye ulaşma, araştırma, sentezleme, doğrulama ve eleştirel değerlendirme becerileri gerekmektedir. Öğrenciler bilgisayarlar, etkileşimli tahtalar, i-padler, diz üstü bilgisayarlar, kindleler ile okula gelmeden karşılaşmaktadır. Öğretmenler bu bilinçle öğrencilere yaklaşabilir ve videolar, animasyonlar, hiper metin bağlantıları ve sesli materyaller sayesinde öğrenme ortamlarını verimli hale getirebilirler. Yenilenen programla birlikte Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019) üçüncü sınıf düzeyinde yer alan “Kısa ve basit dijital metinlerdeki mesajı kavrar”(T.3.3.22) kazanımı ile buna ek olarak dördüncü sınıf düzeyinde yer alan “Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır” (T.4.3.35); “Medya metinlerini değerlendirir” (T.4.3.33); Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.” (T. 4.3.36)” şeklindeki kazanımlar incelendiğinde, bunların yeni okuryazarlık becerilerine benzediği görülmektedir. Çünkü bireyin bu kazanımlara edinmesi için yeni okuryazarlık becerilerinden bilgiye ulaşma, bilgiyi araştırma, sentezleme, doğrulama ve eleştirel değerlendirme becerilerine sahip olması gerekmektedir. Bu kazanımlardan yola çıkılarak araştırmanın amacı yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019)’nın ilkököl (1-4) seviyesinin değerlendirilmesidir. Bu çalışma, yeni okuryazarlık becerilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan mevcut durumunu ortaya koyduktan sonra bunun yeterli olup olmadığını tartışmayı amaçlamaktadır. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır,

1. Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019)

yapılan yenilikler nelerdir?

2. Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki kazanımların ve etkinliklerin nicelik ve niteliği nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen kavramlar, olaylar, durumlar hakkında bilgi barındıran materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi yöntemi kullanılan araştırmalarda araştırmacı ihtiyacı olan veriyi görüşme veya gözleme gerek kalmadan toplayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yapılan doküman incelemesi, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizinden oluşmaktadır.

Çalışma Alanı

Bu çalışmanın alanını 2019-2020 eğitim öğretim yılında dördüncü sınıf seviyesinde kullanılan MEB ve Koza Yayınevine ait olan ve üçüncü sınıf seviyesinde okutulan MEB ve Sonuç Yayınları'na ait Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. İncelenen kitaplar www.eba.gov.tr adresinden temin edilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Analizi

Örneklemdaki ders kitapları taranarak, yeni okuryazarlık becerilerinden bilgiye ulaşma, araştırma, sentezleme, doğrulama ve eleştirel değerlendirme becerilerini içerip içermediği; kazanım, etkinliklerde ve temalarda dağılım durumu araştırılmış, elde edilen veriler tablolarla somutlaştırılmıştır. Belirlenen durum ve içerik özelliklerine ait verilerden hareketle yorumlama çalışmaları yapılmıştır.

Doküman incelemesi yöntemiyle veri toplanırken araştırmacının, araştırmasına alanyazındaki kuramlardan esinlenerek ya da kendi geliştirdiği kategoriler aracılığı ile başlayabileceği (Yıldırım ve Şimşek, 2008) belirtilmektedir. Bu nedenle ders kitabı incelenirken, araştırmacı tarafından önce ilgili alanyazın taranmıştır. Bu incelemeler sonucunda araştırmacı tarafından geliştirilen “Yeni okuryazarlık becerileri anahtar kelimeler formu” oluşturulmuştur. Formda yer alan bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Yeni Okuryazarlık Becerilerine İlişkin Anahtar Kelimeler Formu

Beceriler	Anahtar Kelimeler
Bilgiye ulaşma	Karar verme Amaç belirleme İnternet becerilerine sahip olma Web sitelerinin yapısını bilme Soru oluşturma
Araştırma	Arama motorunu kullanma Web sitelerinin yapısını bilme Web sitesini inceleme Gezinme Anahtar kelimeler
Sentezleme	Farklı kaynaklardan elde edilen bilgileri kendi cümleleri ile ifade etme Önemli bilgiyi ayırt etme Anlam çıkarma
Doğrulama	Paylaşma Bilgiyi aktarma Sorgulama yapma
Eleştirel değerlendirme	Bilginin güvenilirliğini sorgulama

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel analiz yöntemi nitel veri toplama teknikleri ile elde edilen verilerin önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmasıdır. Bu analiz yönteminin kullanılmasıdaki temel amaç araştırmada elde edilen bulguları okuyucuya düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunmaktır. (Yıldırım & Şimşek, 2008). Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında belirlenen kodlar ile (bilgiye ulaşma, araştırma, sentezleme, doğrulama, eleştirel değerlendirme) betimsel analiz yapılmıştır. Ders kitaplarında yer alan içerik sayılarında hazırlık çalışmaları, metin, etkinlik, gelecek derse hazırlık, serbest okuma metni ve tema sonu değerlendirme çalışmaları temel alınmıştır.

Sınırlılıklar

Yeni okuryazarlık becerilerinden bilgiye ulaşma, araştırma, sentezleme, doğrulama ve eleştirel değerlendirme becerileri, yeni okuryazarlık becerilerini içeren kazanımlar üçüncü ve dördüncü sınıfta yer aldığı için bu düzeyin ders kitapları ve elde edilen/ulaşılacak ders kitaplarındaki bilgiler ile sınırlıdır.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmanın geçerliği için, değerlendirme formu oluşturma aşamasında literatürden faydalanılmış ve araştırmanın yöntemi ile benzer nitelik taşıyan çalışmalar dikkate alınmış; araştırma metoduna, veri toplama aracına, verilerin çözümlenmesine ve yorumlanmasına ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Ayrıca oluşturulan veri toplama aracı formu için alanında uzman olan üç akademisyenin ve MEB’de görev yapan üç öğretmenin görüşlerine başvurulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda analiz yapılmıştır. Miles ve Huberman’a (1994) göre, nitel araştırmalarda kodlamanın güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamak oldukça önem taşımaktadır. Güvenirlik değerinin hesaplanmasında %70’in üzerinde değer çıktığında analiz, güvenilir kabul edilmektedir. Ders kitaplarındaki etkinliklerin hangi beceriye uygun olup olmadığına ilişkin elde edilen bulguların analizinde güvenilirliği sağlayabilmek amacıyla yeni okuryazarlık becerileri anahtar kelime formu paylaşarak, iki öğretim elemanından kodlayıcı güvenilirliği konusunda yardım alınmıştır. İki araştırmacının kodlamaları arasındaki tutarlılık katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın; “Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yapılan yenilikler nelerdir?” şeklinde ifade edilen birinci sorusuna yönelik bulgular aşağıda verilmiştir.

Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe Dersi Öğretim Programında yapılan yenilikler ve içerikler Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2: Yeni Okuryazarlık Becerileri ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim İlkokul (1-4) Seviyesi Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi

Öğrenme Öğretme Yaklaşımı

Dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, internet, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. Teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve internetin güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Dijital kaynakların, özellikle internetten indirilen materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına uyulmalıdır.

Temalar ve Konu Önerileri

Okuma Kültürü: Bilgi okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, dil sevgisi, edebî şahsiyetler, e-kitap, eleştirel okuryazarlık, kitabevi, kitaplar, kütüphaneler, metinler arasılık, okuma alışkanlığı, okuma serüveni, okuma sevgisi, okur kimliği, sözlük kültürü, süreli yayınlar, teknoloji okuryazarlığı, yaratıcı okuma, yazılı kültür, z-kitap, z-kütüphane vb.

İletişim: Aile iletişimi, bilgi iletişimi, diğer canlılarla iletişim, etkili iletişim, iletişim becerileri, insanlarla iletişim, kitle iletişim araçları, komşuluk, kültürel iletişim, kültürler arası iletişim, medya okuryazarlığı, öğrenci hareketliliği, öğrenci öğretmen iletişimi vb.

Bilim ve Teknoloji: Bilim insanları, bilim okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, etik, girişimcilik, haberleşme, hayal gücü, iletişim, Keşif ve icatlar, matematik okuryazarlığı, merak duygusu, olay, olgu, patent, sosyal medya, tasarım, teknoloji, telif, ulaşım, yenilikçilik vb.

Metin Türleri

Bilgilendirici metinler: 3.sınıf- 4.sınıf – E-posta- Haber Metni- Reklam
4.sınıf - Sosyal medya mesajları

Tablo 2 incelendiğinde, anahtar kelimelerle birlikte programda bilgiye ulaşma ve bilgiyi araştırma becerisiyle örtüşen ilgili çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme ve bilgiyi kullanma ile ilgili içerikler olduğu görülmüştür. Eleştirel değerlendirme, doğrulama ve sentezleme becerisi için ise çoklu medya kaynaklarından bilgiyi düzenleme, sorgulama ve üretme becerilerinin geliştirilmesi şeklinde ifadeler olduğu görülmektedir. Öğrenme-öğretme yaklaşımında ise etkileşimli tahta, internet ve EBA içeriklerinden söz edilmektedir. Devamında ise güvenli internet ve internetten alınan materyaller ile ilgili etik kuralların öneminden bahsedilmektedir. Okuma kültürü, iletişim ve bilim ve teknoloji temaları konu önerilerinde çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, e-kitap, teknoloji okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, kitle iletişim araçları, bilişim okuryazarlığı, sosyal medya, teknoloji şeklinde konu ilgili içerik oluşturulması önerileri bulunmaktadır. Metin türlerinde, bilgilendirici metin kapsamında yeni bir içerik eklenmiş ve sosyal medya mesajları ve elektronik postaların kullanımına yer verilmiştir.

Araştırmanın; “Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki kazanımların ve etkinliklerin nicelik ve niteliği nasıldır?” şeklinde oluşturulan ikinci sorusuna yönelik bulgular aşağıda verilmiştir.

Yeni okuryazarlık becerileri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki kazanım ve içeriklerin sınıflandırılmasına ait bilgiler Tablo 3 ve 4’te belirtilmiştir.

Tablo 3:Yeni Okuryazarlık Becerilerinin Ders Kitaplarında Yer Alan Kazanım ve Etkinliklere Göre Sınıf Düzeyinde Genel Dağılımı

Sınıf düzeyi	Ders Kitapları			Yeni Okuryazarlık Becerileri					
	n (Tema)	n (Kazanım)	n (İçerik)	n (Tema)	%	n (Kazanım)	%	n (İçerik)	%
3	8	64	704	3	38	2	3	14	2
4	8	78	755	7	88	4	5	21	3
n(T)	16	144	1459	10	63	6	4	35	2

Tablo 3 incelendiğinde, Yeni okuryazarlık becerileri Türkçe Dersi Öğretim Programında, üçüncü sınıf düzeyinde temalarda %3 oranında, kazanımlarda %2 oranında, içerik olarak ise %2 oranında yer almaktadır. Dördüncü sınıf düzeyinde ise temalarda %7 oranında, kazanımlarda %5 oranında, içerikte ise %3 oranında yer almaktadır. Genel dağılıma bakıldığında ise programda yer alan kazanımların % 6'sı ve ders kitaplarında yer alan içeriklerin % 2'si yeni okuryazarlık becerilerini kapsamaktadır.

Tablo 4: Yeni Okuryazarlık Becerilerinin Kazanım ve İçerik Sayısına Göre Detaylı Dağılımı

Beceri	Sınıf	Kazanım Sayısı	İçerik Sayısı
Bilgiye Ulaşma/ Bilgiyi araştırma	3	Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını kavrar. <i>Bilişim teknolojileri (bilgisayar, tablet) ve iletişim araçlarında kullanılan şekil ve semboller üzerinde durulur.</i>	11
Bilgiye Ulaşma/ Bilgiyi Araştırma	4	Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır. <i>Bilgiye erişmek için basılı ve dijital içeriklerdeki içindekiler ve sözlük bölümünden nasıl yararlanılacağına ilişkin bilgi verilir.</i> Medya metinlerini değerlendirir. <i>Farklı türdeki medya metinlerinin (reklam amaçlı el ilanları, web siteleri, seyahat broşürleri, el kitapları, bloglar vb.) amacı ve hedef kitlesi hakkında görüş bildirilmesi sağlanır.</i>	11
Sentezleme	3	-	-
	4	-	1
Doğrulama	3	Kısa ve basit dijital metinlerdeki mesajı kavrar. Elektronik posta ve sosyal medya içeriklerine (davet, teşekkür mesajları vb.) yer verilir.	3
	4	Kısa ve basit dijital metinlerdeki mesajı kavrar. Elektronik posta ve sosyal medya içeriklerine (tebrik, ilan ve duyuru mesajları vb.) yer verilir.	4
Eleştirel Değerlendirme	4	Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular. <i>Yazılı kaynakların (dergi, kitap, broşür, gazete vb.) incelenmesi ve değerlendirilmesi sağlanır.</i>	5
Toplam Beceri		6	35

Tablo 4 incelendiğinde, bilgiye ulaşma ve bilgiyi araştırma becerisine ait kazanımların ve içeriklerin diğer becerilerin içeriklerinden fazla olduğu, sentezleme becerisine ait kazanımın olmadığı ve içeriğin ise yalnızca bir adet olduğu görülmektedir.

Tablo 5, 6, 7, 8 ve 9 'da sınıf düzeyinde bilgiye ulaşma, bilgiyi araştırma, sentezleme, doğrulama ve eleştirel değerlendirme becerilerine ait ders kitaplarında yer alan tema, içerik türü ve örneklerine yer verilmiştir.

Tablo 5: Bilgiye Ulaşma Becerisine Ait Tema, İçerik Türü ve Örnekleri

Tema	İçerik	İçerik Örnekleri
İletişim (3)*	Hazırlık	Hangi iletişim araçlarını kullanarak internete girebiliriz? İnternetin eğitime faydaları nelerdir?
	Metin	İnternet sayesinde iletişim kuruyorum
	Etkinlik	Günümüzde hangi iletişim araçlarını kullanıyoruz? İletişim araçları ile neler yapabiliriz?
Bilim ve teknoloji (3)	Etkinlik	Arkadaşlar, bilgisayarlar hayatımızı nasıl kolaylaştırmakta? Eğitim ve öğretimde bilgisayarlardan nasıl yararlanılır?
Okuma Kültürü (4)*	Etkinlik	Kitapların ilk sayfalarında içindekiler bölümü bulunur. Bu bölümde kitabın içinde yer alan konu başlıkları yer alır. Böylece aranan konu kolaylıkla bulunabilir. Dijital kaynaklarda da içindekiler kısmı bulunur. Basılı ve dijital

Bilim ve Teknoloji (4)	Etkinlik	kaynaklardaki sözlükler alfabe sırasına göre hazırlanır. Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesi sonucunda birçok kitabı, gazeteyi dergiyi dijital olarak da okumak mümkündür.
		Soruları web sitesine göre cevaplayınız. Bu web sitesinin hedef kitlesi nedir? Bu web sitesinin hazırlanma amacı nedir?
	Metin	İnternet
	Etkinlik	Şiirde bilgiye ulaşmak için hangi araçların kullanımından söz edilmektedir? Ekranda parlayan şey nedir? Siz de bu şekilde düşünüyor musunuz? Neden? Şiire göre İnternet, kullanıcılarına neler sunar?
Sanat (4)	Etkinlik	Görselleri verilen teknolojik aletlerden hangileriyle İnternet'ten bilgi edinebilirsiniz? İşaretleyiniz. Bu aletleri kullanırken nelere dikkat ediyorsunuz
	Etkinlik	Blog, insanların duygu ve düşüncelerini yazıp paylaştığı web tabanlı bir sistemdir. Bloğa internet günlüğü de denebilir. Bloglar bilgi edinmek için ziyaret edenlerden bir ziyaretçi kitlesi oluştururlar. Bu ve buna benzer görselleri kullanan bir blog ya da İnternet sitesi hangi konu ya da konular hakkında bilgi veriyor olabilir? Bu blog ya da İnternet sitesinin amacı nedir? Bu blog ya da İnternet sitesinin hedef kitlesi kimler olabilir? Bu bloğu ya da İnternet sitesini takip eden kişiler nelerden hoşlanıyor olabilir? Bu tür görselleri kullanan bir bloğun ya da İnternet sitesinin adı ne olabilir? Siz, internette gezinirken ziyaret ettiğiniz siteleri neye göre seçiyorsunuz?

*(3)- Üçüncü sınıf/ (4)- Dördüncü sınıf

Tablo 5 incelendiğinde bilgiye ulaşma becerisi ile ilgili içeriklere, üçüncü sınıf düzeyinde iletişim ve bilim ve teknoloji temalarında hazırlık çalışmaları, metin ve etkinlik şeklinde yer verildiği görülmektedir. Dördüncü sınıf düzeyinde ise içeriklerin okuma kültürü, bilim ve teknoloji ve sanat temaları kapsamında etkinlik ağırlıklı olduğu görülmektedir. Ders kitaplarında bilgiye ulaşma becerisi içeriklerine en fazla etkinlik kısmında yer verilmiştir

Tablo 6: Bilgiyi Araştırma Becerisine Ait Tema, İçerik Türü ve Örnekleri

Tema	İçerik	İçerik Örnekleri
İletişim (3)	Metin	İnternet sayesinde iletişim kuruyorum.
Çocuk Dünyası (3)	Hazırlık	Sınıfta sunmak üzere müzelerle ilgili bir araştırma yapalım. Kitap, ansiklopedi, genel ağ ve dergi gibi kaynaklardan yararlanabiliriz.
	Metin	Bir Sınıf Müzesi Kuralım... konu ile ilgili bilgi toplayın. Kitap, ansiklopedi, genel ağ ve dergi gibi kaynaklardan yararlanabilirsiniz.
Bilim ve Teknoloji(3)	Hazırlık	Elektronik posta ne demektir? Bu konuda neler biliyorsunuz? Genel ağ nedir? Genel ağın faydaları neler olabilir?
	Metin	Yanlış AdresBilgisayar, faydalı işler için kullanılırsa bilimde ve teknolojiye sınırsız işler yapar.
	Etkinlik	Aşağıda verilen genel ağ sitesini inceleyelim. Gördüklerimizin ne anlama geldiğini anlatalım.
	Etkinlik	Arkadaşlar, bilgisayarlar hayatımızı nasıl kolaylaştırmakta? Eğitim ve öğretimde bilgisayarlardan nasıl yararlanılır?
Okuma Kültürü (4)	Etkinlik	Kitapların ilk sayfalarında içindekiler bölümü bulunur. Bu bölümde kitabın içinde yer alan konu başlıkları yer alır. Böylece aranan konu kolaylıkla bulunabilir. Dijital kaynaklarda da içindekiler kısmı bulunur. Basılı ve dijital kaynaklardaki sözlükler alfabe sırasına göre hazırlanır. Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesi sonucunda birçok kitabı, gazeteyi ve dergiyi dijital olarak da okumak mümkündür.
Milli Mücadele ve Atatürk (4)	Hazırlık	Güvenilir kaynaklardan yararlanarak Atatürk'ün öğrencilik hayatı hakkında araştırma yapınız. Bunun için http://www.ata.tsk.tr sitesinde yer alan bilgilerden de yararlanabilirsiniz.
	Etkinlik	Şiire en yakın sanatlardan biri de müziktir. Bazı şairlerin, şiirlerini

Sanat (4)	enstrümantal müzik eşliğinde okudukları bilinmektedir. Bildiğiniz böyle bir şair var mıdır? Varsa, şiirlerini dinlerken neler hissettiğinizi açıklayınız. Yoksa bilgi teknolojilerinden yararlanarak şiirlerini seslendiren ve aşağıda görselleri verilen şairleri araştırınız
Birey ve Hazırlık Toplum (4)	Bilgi teknolojilerinden yararlanarak önemli bir bilim insanı hakkında araştırma yapınız. Araştırmanızı yaparken güvenilir İnternet sitelerinden yararlanınız.
Bilim ve Etkinlik Teknoloji (4)	Dünyaca ünlü bilim insanımız olan Aziz Sancar hakkında güvenilir kaynaklardan araştırma yapınız. Araştırma sonucunda edindiğiniz bilgileri kullanarak Aziz Sancar hakkında bir konuşma hazırlayınız. Konuşmanızı hazırladıktan sonra birkaç kez prova yapınız.

Tablo 6 incelendiğinde bilgiyi araştırma becerisi ile ilgili içeriklere, üçüncü sınıf düzeyinde iletişim, çocuk dünyası ve bilim ve teknoloji temalarında hazırlık çalışmaları, metin ve etkinlik şeklinde yer verildiği görülmektedir. Dördüncü sınıf düzeyinde ise içerikler, okuma kültürü, milli mücadele ve Atatürk, sanat, birey ve toplum, bilim ve teknoloji temaları kapsamında hazırlık çalışmaları ve etkinlik olarak yer almaktadır. Ders kitaplarında bilgiyi araştırma becerisi içeriklerine en fazla etkinlik kısmında yer verilmiştir.

Tablo 7: Sentezleme Becerisine Ait Tema, İçerik Türü ve Örnekleri

Tema	İçerik	İçerik Örnekleri
Bilim ve Etkinlik teknoloji (4)	Dünyaca ünlü bilim insanımız olan Aziz Sancar hakkında güvenilir kaynaklardan araştırma yapınız. Araştırma sonucunda edindiğiniz bilgileri kullanarak Aziz Sancar hakkında bir konuşma hazırlayınız. Konuşmanızı hazırladıktan sonra birkaç kez prova yapınız.	

Tablo 7 incelendiğinde sentezleme becerisi ile ilgili içeriğe dördüncü sınıf düzeyinde bilim ve teknoloji temasında etkinlik olarak yer verildiği görülmektedir.

Tablo 8: Doğrulama Becerisine Ait Tema, İçerik Türü ve Örnekleri

Tema	İçerik	İçerik Örnekleri
İletişim (3)	Metin	İnternet sayesinde iletişim kuruyorum
	Etkinlik	Elektronik postayı ne için kullanırsınız? İnternette sizinle iletişim kurmak isteyen tanımadığınız kişilere karşı nelere dikkat etmelisiniz?
	Etkinlik	Elektronik postayı okuyunuz. Elektronik postanın içeriğini konu bölümüne yazarak belirtiniz
Bilim ve teknoloji (4)	Etkinlik	E-postada iletilen mesajı noktalı yere yazınız.
Sağlık ve spor (4)	Etkinlik	Soruları bloğa göre cevaplayınız. Blog yazarı yemek konusuna ilgi duymaktadır ve bizimle yemek tariflerini paylaşmaktadır. Siz de ilgi duyduğunuz ve herkesle paylaşmak istediğiniz bir konuda blog hesabı açınız.
	Etkinlik	Soruları sosyal medya mesajına göre cevaplayınız. Mesaj kim tarafından yazılmıştır? Mesaj kime yazılmıştır? Mesajın yazılma amacı nedir?
Sanat (4)	Etkinlik	
Doğa ve evren (4)	Etkinlik	Buna benzer sosyal medya duyurularıyla daha önce karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız duyuru üzerinde, konu ve tarih dışında nelerin yazılı olduğunu açıklayınız.

Tablo 8 incelendiğinde doğrulama becerisi ile ilgili içeriklere üçüncü sınıf düzeyinde iletişim temasında metin ve etkinlik şeklinde yer verildiği görülmektedir. Dördüncü sınıf düzeyinde ise içeriklerin, bilim ve teknoloji, sağlık ve spor, sanat, doğa ve evren temaları kapsamında etkinlik ağırlıklı olduğu görülmektedir. Ders kitaplarında doğrulama becerisi

içeriklerine en fazla etkinlik kısmında yer verildiği görülmektedir.

Tablo 9: Eleştirel Değerlendirme Becerisine Ait Tema, İçerik Türü ve Örnekleri

Tema	İçerik	İçerik Örnekleri
Milli mücadele ve Atatürk (4)	Etkinlik	İhtiyaç duyduğumuz bir konu hakkında gazete, dergi, İnternet gibi birçok kaynaktan bilgi edinebiliriz. Fakat seçtiğimiz bilgi kaynaklarının zararlı içerikler barındırmamasına dikkat etmeliyiz. Yukarıda yer alan haber, devletimizin resmî televizyon kanalı olan TRT'nin haber sitesinden alınmıştır. Bir konuda bilgi toplamak için siz hangi kaynaklardan faydalaniyorsunuz? Bu bilgi kaynaklarının güvenilir olup olmadığını nasıl anlıyorsunuz? Açıklayınız.
	Hazırlık	Güvenilir bilgi kaynaklarından yararlanarak 30 Ağustos Zafer Bayramı'nı kutlama nedenlerimiz hakkında araştırma yapınız. Sınıfa 30 Ağustos Zafer Bayramı törenine ait çeşitli görseller getiriniz.
Milli kültürümüz (4)	Etkinlik	İnternette araştırma yaparken çok dikkatli olmalısınız. İçeriğini bilmediğiniz pek çok site, gerçek olmayan, yanlış haber ve bilgileri barındırabilir. Bu tür tehlikelerden korunmak için “gov” ve “edu” uzantılı İnternet sitelerini tercih etmelisiniz. “gov” uzantılı siteler resmî kurumlara, “edu” uzantılı siteler de üniversitelere aittir. İnternet sitelerinden araştırma yaparken güvenilir sitelerden bilgi edinmeniz oldukça önemlidir. "Sonraki Derse Hazırlık" aşamasında yaptığınız çalışmadan hareketle millî kültürümüz hakkında bilgi veren İnternet adreslerini aşağıdaki yazma alanına yazınız. Bu sitelerden hangilerinin güvenilir olduğunu nedenleriyle açıklayınız.
Sanat (4)	Etkinlik	Sınıfa getirdiğiniz film afişlerini sergileyiniz. Filmlerin konuları hakkında tahminlerde bulununuz. Tahmin sonuçlarınızı daha sonra güvenilir site ya da bloglardan araştırarak kontrol ediniz. Arkadaşlarınızla daha önce sinemada veya televizyonda izleyip de sizi etkileyen sinema filmleri hakkında konuşunuz.
Birey ve toplum (4)	Hazırlık	Bilgi teknolojilerinden yararlanarak önemli bir bilim insanı hakkında araştırma yapınız. Araştırmanızı yaparken güvenilir İnternet sitelerinden yararlanınız.

Tablo 9 incelendiğinde eleştirel değerlendirme becerisi ile ilgili içeriklerin dördüncü sınıf düzeyinde Milli Mücadele ve Atatürk, Milli Kültürümüz, Sanat, Birey ve Toplum temaları kapsamında hazırlık çalışmaları ve etkinlik ağırlıklı olduğu görülmektedir. Ders kitaplarında eleştirel değerlendirme becerisi içeriklerine en fazla etkinlik kısmında yer verildiği görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yeni okuryazarlık becerilerine sahip olan bireyler dil ve teknoloji arasındaki ilişkiyi başarılı şekilde kurar. Elektronik ortamda karşısına çıkan birçok zorlukla mücadele ederek, becerileri kullanarak anlama seviyesini üst düzeye çıkarır. Bu becerilere küçük yaşlarda sahip olan bireyler için internet, ipad, bilgisayar vb. medya araçları faydalı birer araç haline dönüşebilir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Türkçe öğretiminin özel amaçları olarak belirtilen “çoklu medya kaynaklarında bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme” cümlesi ile çocuklara farklı içerikler/beceriler kazandırılması gündeme getirilmiştir. Amaçta yer alan bilgiyi düzenleme, sorgulama ve üretme ile ilgili kazanım ve içerikler programda yer almalıdır. Öğrenme-öğretme yaklaşımında ise etkileşimli tahta, internet ve EBA içeriklerinden söz edilmektedir. Devamında ise güvenli internet ve internetten alınan materyaller ile ilgili etik kuralların öneminden söz edilmektedir. Bu konulara 6-10 yaş grubunda da dikkat çekilmesi gerekmektedir. Ancak yapılan değişiklerin kazanımlara, ders kitaplarına ve içeriklere aktarılmasının sağlanması gerekmektedir. Birçok ana dili programında bu değişikliğin yer aldığı görülmektedir. Kaliforniya ana dili programında, "Araştırma ve Teknoloji" başlığı altında bir öğrenme alanı/beceri bulunmaktadır. Araştırma ve Teknoloji becerisi kapsamında öğrencilerden “elektronik medyayı

kullanarak ve düzenlemeye yönelik özellikleri (örneğin; şifreler, giriş ve çekme menü [pull down menü], kelime aramaları, yazım denetimi) uygulayarak basit belgeler yaratması istenmektedir (Yaman, 2013). Avustralya’da bilgi ve iletişim teknolojileri becerisi programın önemli bir parçasıdır. Öğrencilerden çeşitli gazete ve dergi makalelerini, yayınlarını, televizyon haber araçları gibi medya metinlerinin yapısını analiz etmeleri, sms, e-mail, twitter ve metin gibi iletişim teknolojilerinin dilinin yazılar üzerine etkisini araştırma/sorgulamaları” istenmektedir (Süğümlü, 2013a). İrlanda, ana dil eğitim programında bilgi ve iletişim teknolojilerine yer vermenin önemini şu şekilde dile getirmektedir: “Bilgiyi ve iletişim teknolojilerini kullanma yeteneği; çocuğun dil gelişiminin artmasına yardımcı olabilir.” (Aydın, 2013). Kanada, ana dili programında bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemini şu şekilde savunmaktadır: Bilgi ve iletişim teknolojileri, dil öğretiminde, öğretmenlerin öğretim stratejilerini zenginleştirebilen, genişletebilen ve öğrencilerin öğrenmelerini destekleyebilen bir dizi araçlar sağlar. Bilgisayar programları öğrencilerin yazı çalışmalarına, bilgi kaynakları oluşturmalarına yardım eder. Bilgi ve iletişim teknolojileri, evden ve okuldan, yurt dışındaki öğrencilerle ve diğer okullar arasında bağlantılar kurmak için öğrencilere, yardım eder. Bilgi ve iletişim teknolojileri, öğrencinin öğrenmesini destekler. Bir öğrencinin bireysel ya da grup çalışması için bir ödev hazırlaması gerektiğinde, ödevinin gerektirdiği dokümanlara öğrenci, internet sayesinde ulaşabilir. Öğrenciler çalışmalarında kameraları, fotoğraf makinalarını kullanırlar ve bununla birlikte diğer teknoloji araçlarını da amacına uygun olarak kullanabilirler. İnternet, güçlü bir öğrenme aracı olmasına rağmen, bütün öğrenciler, interneti etkili, sorumlu ve güvenli kullanma noktasında bilinçli olmalıdırlar (Süğümlü, 2013b). Bunun yanı sıra öğrencilerin, teknoloji ve interneti kullanmaya çok gereksinim duyduğu (Doyumgaç vd., 2021) bilgisi dikkate alınarak teknolojik araçlar zengin içeriklerle daha işlevsel hale getirilmelidir (Sarıtaş & Barutçu, 2020; Sarıkaya, 2016; Özarslan, 2013). Programda okuma kültürü, iletişim ve bilim teknoloji temaları konu önerilerinde çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, e-kitap, teknoloji okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, kitle iletişim araçları, bilişim okuryazarlığı, sosyal medya, teknoloji kavramları yer almasına karşın üç tema kapsamında ders kitaplarında konu ile ilgili beş metne yer verildiği görülmüştür. Konu ile ilgili metinlerin arttırılması ile etkinliklerin de artacağı düşünülmektedir.

Yeni okuryazarlık becerileri Türkçe Dersi Öğretim Programında, üçüncü sınıf düzeyinde temalarda %3 oranında, kazanımlarda %2 oranında, içerik olarak ise %2 oranında yer almaktadır. Dördüncü sınıf düzeyinde ise temalarda %7 oranında, kazanımlarda %5 oranında içerikte ise %3 oranına yer almaktadır. Genel dağılıma bakıldığında ise programda yer alan kazanımların %6’sı ve ders kitaplarında yer alan içeriklerin %2’ si yeni okuryazarlık becerilerini kapsamaktadır. Elde edilen oranların dijital çağa hazırlamak istediğimiz öğrenciler açısından ve programın özel amaçlar, öğrenme ve öğretme yaklaşımlarında yer verilen açıklamalarına göre oldukça düşük olduğu söylenebilir. Yeni okuryazarlık becerileri ile ilgili yapılan araştırmalara en yakın çalışmalar programın ve ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri, dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı becerileri açısından incelenmesidir. Bal (2018), programın temel becerilerinde 21. yüzyıl becerilerinin öne çıkarıldığını, buna rağmen kazanım boyutunda eksiklikler olduğunu ifade etmektedir. Duran (2018) Türkçe derslerinde özel yayınevine ait 3. sınıf ders kitabında dijital okuryazarlık ile ilgili metin ve etkinliklerin yer aldığını; fakat MEB yayınevine ait kitapta herhangi bir metin ya da etkinliğin yer almadığını belirtmiştir. Bulgular, araştırmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Yamaç (2018) tarafından da Türkçe öğretim programında ilk dört sınıfta çevrim içi okuma ve yazma ile ilgili kazanımlara hemen hemen hiç yer verilmediği belirtilmektedir. Bunun yanında Boyacı ve Özer (2019) 2017 ve 2018 Türkçe dersi öğretim programlarının temel yaklaşımları ve genel vurgularında 21. yüzyıl becerilerinin diğer programlara göre daha fazla öne çıkarıldığını, 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programının kazanımlarının diğer programlara göre daha fazla 21. yüzyıl becerisi barındırdığını söylemekte ve Türkçe Dersi Öğretim Programının, tema ve konular bağlamında 21. yüzyıl becerilerinin tümünü kapsayacak nitelikte olduğunu belirtmiştir.

Yeni okuryazarlık becerilerinin kazanım ve içerik sayısına bakıldığında, bilgiye ulaşma ve bilgiyi araştırma becerisine ait içeriklerin diğer becerilerin içeriklerinden fazla olduğu, sentezleme becerisine ait kazanımın olmadığı ve içeriğin ise yalnızca bir adet olduğu görülmektedir. Bilgiye ulaşma ve bilgiyi araştırma becerilerine ait etkinlik örneklerinin çeşitli ve içeriklerinin iyi olduğu görülmektedir. Ama ders kitaplarında sıklıkla karşılaştığımız “Sınıfta sunmak üzere müzelerle ilgili bir araştırma yapalım. Kitap, ansiklopedi, genel ağ ve dergi gibi kaynaklardan yararlanabiliriz.” (MEB, 2019b:73) ya da “Bilgi teknolojilerinden yararlanarak önemli bir bilim insanı hakkında araştırma yapınız” (MEB, 2019d: 230) şeklindeki içeriklerde çocukların yönlendirmeye ihtiyaçları vardır. Öğretmenlerin bu yönlendirme için önerecekleri web sitesi adlarına ihtiyaçları vardır. Ders kitaplarının sonunda internet ortamından edinecekleri bilgiler için güvenilir internet siteleri ve yararlanılacak kaynakların verilmesi gerekmektedir. Yapılan çalışmalar da bununla ilgili bulgular mevcuttur. Araştırmalar öğrencilerin, web ortamında arama yapmaktan hoşlandığını (Bilal, 2000, 2001; Hirsh, 1999; Kafi & Bates, 1997), metinler üzerindeki grafikleri tercih ettiklerini (Fidel vd., 1999) ve hızlı bir şekilde bilgi ulaşmak istediklerini göstermektedir. Kuiper ve Volman (2008) beşinci sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin web ortamında düşüncesizce araştırma yaptıkları doğrulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin, web ortamında bilgiye ulaşmak için planlama yapmadıkları ve sabırsız bir şekilde davranış gösterdikleri görülmüştür. Benzer şekilde, Wallace vd. (2000)’ne göre altıncı sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin araştırma becerilerinden yoksun olduklarını gözlemlemiştir. Finlandiya, ana dili öğretim programında 3.-5 sınıftaki öğrencilerinden “Yaşlarına uygun olan farklı türde kaynaklardan bilgi edinmeyi öğrenmesini ve bir bilgisayar programı ile çeşitli metinler oluşturmada deneyim kazanmasını” beklemektedir (Demirtaş, 2013:203-204). Bilgi ve iletişim teknolojileri temel alınarak yenilenen Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlara ayrıntılı şekilde yer verilmelidir.

Üst düzey becerilerden olan sentezleme becerisi için programda (2019) hiçbir kazanım bulunmamaktadır. İlkokul düzeyinde “Çoklu medya kaynaklarından elde ettiği bilgileri bir araya getirir” şeklinde bir kazanıma programda yer verilebilir. Dwyer (2010) çalışmasında öğrencilerin bilgiyi sentezleme sürecinde güçlük yaşadığından bahsetmektedir. Araştırmada üçüncü ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin, web ortamında kullanılan sentezleme becerisinde beşinci sınıfa göre daha fazla zorluk yaşadığı belirtilmekte; deneyimin ve tecrübenin bu anlamda önemli rol oynadığını söylenmektedir. Öğrenciler genellikle web sitelerindeki bilginin çoğunu kopyalar ve önemsiz saydıkları bilgileri bu kopyala-yapıştır faaliyetinin dışında bırakırlar. Çünkü elektronik metinler bilgiyi kopyalamayı kolaylaştırmaktadır (Eagleton & Dobler, 2007). Bu nedenle, bilgiyi sentezleme becerisinin öğretiminde özellikle küçük yaş gruplarından itibaren bu becerinin kopyala-yapıştır davranışından öte bir beceri olduğu yönünde eğitimler ve bilgilendirmeler yapılmalıdır. Bu beceriye ait farkındalık kazandırılması bile önem arz etmektedir. Yaş grubu gözetmeksizin öğrencilerin birçoğuna bilgiyi sentezleme davranışına yönelik bir ödev sorusu verildiğinde, hemen hemen tamamı kopyala-yapıştır şeklinde ödevi tamamlamakta ve iyi bir davranış gösterdiklerini düşünmektedir. Programda doğrulama becerisi ile içeriklerde öğrencilerin bilgi paylaşımı yapmasına olanak verilmediği görülmüştür. “Elektronik postayı ne için kullanırsınız?”; “Elektronik postayı okuyunuz. Elektronik postanın içeriğini konu bölümüne yazarak belirtiniz”; “E-postada iletilen mesajı noktalı yere yazınız.” (MEB, 2019a:160) şeklinde benzer etkinliklerin yer aldığı görülmüştür. Bu etkinliklerin yanında bilginin paylaşılması için farklı sosyal medya ortamlarına yer verilmesi gerekmektedir. Örneğin; Ders kitabında yer alan “Blog yazarı yemek konusuna ilgi duymaktadır ve bizimle yemek tariflerini paylaşmaktadır. Siz de ilgi duyduğunuz ve herkesle paylaşmak istediğiniz bir konuda blog hesabı açınız” (MEB, 2019c:208) etkinliğinde öğrencilerden bir blog hesabı açılması istenmektedir. Bununla ilgili öğretmenlerin ve ders kitaplarının bu konuda çocukları yönlendirmesi/rehber olması gerekmektedir.

Eleştirel değerlendirme becerisi kapsamında ele alınan örneklerden birinde “İnternette araştırma yaparken çok dikkatli olmalısınız. İçeriğini bilmediğiniz pek çok site, gerçek olmayan, yanlış haber ve bilgileri barındırabilir. Bu tür tehlikelerden korunmak için ‘gov’ ve ‘edu’

uzantılı internet sitelerini tercih etmelisiniz. “gov” uzantılı siteler resmi kurumlara, “edu” uzantılı siteler de üniversitelere aittir” (MEB, 2019d:118) şeklinde açıklama yapılmıştır. Aslında diğer becerilerle ilgili de açıklamalar yapılması ve bu sitelerin neler olabileceğine dair örneklendirme gerekmektedir. Diğer etkinlik önerilerinde yer alan “Tahmin sonuçlarınızı daha sonra güvenilir site ya da bloglardan bakınız; “Bir konuda bilgi toplamak için siz hangi kaynaklardan faydalaniyorsunuz? Bu bilgi kaynaklarının güvenilir olup olmadığını nasıl anlıyorsunuz?”; “Güvenilir bilgi kaynaklarından yararlanarak 30 Ağustos Zafer Bayramı’nı kutlama nedenlerimiz hakkında araştırma yapınız.” (MEB, 2019d:53) şeklinde yer alan etkinliklerin öğretmenler ve çocuklar için zor algılandığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda bu yönde bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilere web sitelerinin güvenilir olup olmadığına karar verme süreci zor gelmektedir. Örneğin, altıncı sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ilk başta okudukları bilgilerin hepsini doğru kabul etmişlerdir ancak eleştirel değerlendirmeye yönelik olarak verilen eğitimden sonra web sitelerinin güvenilirliğini sorgulamışlardır (Kafia & Bates, 1997). Öğrencilerin birçoğu internetteki tüm bilgilerin güvenilir olduğuna inanmaktadır (Hirsh, 1999; Leu vd., 2007). Öğrencilerin internetteki bilgileri eleştirel olarak nasıl değerlendirebilecekleri konusunda kendilerine soru sormaları önerilmektedir (Corio, 2007). İnternette öğrenciler, genellikle sitelerin adreslerine odaklanır ve web sitesinin yazarına ya da içeriğe bakmaktan ziyade uzantısının .com ya da .edu olduğuna bakarak sitenin güvenilir olduğuna karar verirler (Hoffman vd., 2003). Öğrenciler internette okuma yaparken edindikleri bilgiyi anlamada ve değerlendirmede çok fazla zaman harcamakta, kısa cevaplara odaklanmakta ve bilgiye dair yüzeysel yorumlar yapmaktadır.

Doğrulama, sentezleme ve eleştirel değerlendirme becerisine ait yapılan içerikler ile çocukların düşünme süreçlerini geliştirecek, aynı zamanda okudukları farklı kaynaklardan anlam çıkarmayı ve yapılandırmayı öğrenmesi sağlanacaktır. PISA sınavlarında öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyinde özellikle üst düzey beceriler ile yaşadığı sıkıntılardan söz edilmektedir. PISA sonuçları incelendiğinde, Türkiye’nin okuma okuryazarlığı sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğunluğunun bilgileri bir araya getirme ve yorumlama, yansıtma ve değerlendirme aşamalarını içeren beşinci ve altıncı düzeydeki üst düzey bilişsel beceriler gerektiren okuma metinlerine doğru cevap verebilme oranlarının düşük olduğu görülmektedir (Batur & Alevli, 2015). Bireysel başarıları değil ülke başarısını temel alan PISA sınavlarında başarıyı etkileyebilecek bilgiye ulaşma, araştırma, sentezleme, doğrulama ve eleştirel değerlendirme becerilerini içeren etkinliklerin programda kazanım, metin ve içerik yönüyle daha fazla yer alması ile geleneksel okuryazarlığın gelişimine de katkı sunulacağı düşünülmektedir. Yeni okuryazarlık becerileri ile ilgili hem öğretmen hem öğrenci boyutuyla eğitimlere yer verilmesi ve içeriklerin gerekirse EBA ile ulaşılabilir hale getirilmesi gerekmektedir. Gelecek araştırmacılara çalışmada yer alan kazanımların ve içeriklerin öğretmenler tarafından nasıl algılandığı ve uygulandığı yönünde çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Kaynakça

- Aydın, E. (2013). *İrlanda Cumhuriyeti ilköğretim İngilizce müfredatı*. Dünyada ana dili öğretimi - program incelemeleri- (editör: Havva Yaman), Pegem Yayıncılık.
- Bal, M. (2018). Türkçe dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(4), 49-64. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12922>
- Batur, Z. & Alevli, O. (2015). Okuma becerileri dersinin PISA okuduğunu anlama yeterlilikleri açısından incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2(1), 22-30.
- Bilal, D. (2000). Children’s use of the Yahoo!igans! Web search engine: I. Cognitive, physical, and affective behaviors on fact-based search tasks. *Journal of the American Society for Information Science*, 51, 646-665.

- Bilal, D. (2001). Children's use of the Yahoo! Web search engine: II. Cognitive and physical behaviors on research tasks. *Journal of the American Society for Information Science*, 52, 118-136.
- Boyacı, D. B. & Özer, M. G. (2019). Öğrenmenin geleceği: 21. yüzyıl becerileri perspektifiyle Türkçe dersi öğretim programları. *AJESI - Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 708-738. <https://doi.org/10.18039/ajesi.578170>
- Castek, J. M. (2008). *How do 4th and 5th grade students acquire the new literacies of online reading comprehension? Exploring the contexts that facilitate learning* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Connecticut.
- Coiro, J. & Dobler, E. (2007). Exploring the online reading comprehension strategies used by sixth-grade skilled readers to search for and locate information on the Internet. *Reading Research Quarterly*, 42, 214-257.
- Coiro, J. (2007). *Exploring changes to reading comprehension on the Internet: Paradoxes and possibilities for diverse adolescent readers* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Connecticut.
- Coiro, J., Knobel, M., Lankshear, C. & Leu, D. J. (Eds.) (2008). *Handbook of research on new literacies*. Erlbaum.
- Cope, B. & Kalantzis, M. (Eds.) (1999). *Multiliteracies: Literacy learning and the design of social futures*. Routledge.
- Demirtaş, T. (2013). *Finlandiya Ana dili ve Edebiyat Öğretim programı*. Dünyada ana dili öğretimi -program incelemeleri- (editör: Havva Yaman), Pegem Yayıncılık.
- Doyumgaç, İ., A. Tanhan & M. S. Kıymaz. (2021). Understanding the most important facilitators and barriers for online education during COVID-19 through online photovoice methodology. *International Journal of Higher Education*, 10(1), 166-190. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v10n1p166>
- Duran, E. & Özen, N. E. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi* 2018, 3 (2), 31-46.
- Dwyer, B. (2010). *Scaffolding Internet reading: A study of a disadvantaged school community in Ireland* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Nottingham.
- Eagleton, M. & Dobler, E. (2007). *Reading the Web: Strategies for Internet inquiry*. Guilford.
- Fidel, R., Davies, R. K., Douglass, M. H., Holder, J. K., Hopkins, C. J., Kushner, E. J. & Toney, C. D. (1999). A visit to the information mall: Web searching behavior of high school students. *Journal of the American Society for Information Science*, 50(1), 24-37.
- Guinee, K. & Eagleton, M. B. (2006). Spinning straw into gold: transforming information into knowledge during web-based research. *English Journal*, 95, 46 - 56.
- Henry, L. A. (2006). Searching for an answer: The critical role of new literacies while reading on the Internet. *The Reading Teacher*, 59(7), 614-627.
- Hirsch, S. G. (1999). Children's relevance criteria and information seeking on electronic resources. *Journal of the American Society for Information Science*, 50, 1265-1283.
- Hoffman, J., Wu, H. K., Krajcik, J. S. & Soloway, E. (2003). The nature of middle school learners' science content understandings with the use of online resources. *Journal of Research in Science Teaching*, 40(3), 343-367.

- Kafai, Y. & Bates, M. J. (1997). Internet web-searching instruction in the elementary classroom: Building a foundation for information literacy. *School Media Quarterly*, 25(2), 103-111.
- Kuiper, E. & Volman, M. (2008). The web as a source of information for students in K-12 education. J. Coiro, M. Knobel, C. Lankshear, & D. Leu (Eds.), *Handbook of research on new literacies*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Lankshear, C. & Knobel, M. (2011). *New literacies*. McGraw Hill.
- Leu, D. J., Kinzer, C. K., Coiro, J. & Cammack, D. (2004). Toward a theory of new literacies. Emerging from the Internet and other information and communication technologies. R. B. Ruddell & N. Unrau (Eds.), *Theoretical models and processes of reading* (Vol. 5, pp. 1568-1611). International Reading Association.
- Leu, D. J., Zawilinski, L., Castek, J., Banerjee, M., Housand, B., Liu, Y. & O'Neil, M. (2007). What is new about the new literacies of online reading comprehension? L. Rush, J. Eakle, & A. Berger (Eds.), *Secondary school literacy: What research reveals for classroom practices* (pp. 37-68).
- Leu, D., J. (2000). Exploring literacy on the Internet: Our children's future: changing the focus of literacy and literacy instruction. *The Reading Teacher*, 53(5), 424-429.
- Madden, M., Lenhart, A., Duggan, M., Cortesi, S. & Gasser, U. (2013). *Teens and technology 2013*. Pew Internet & American Life Project.
- MEB (2019a). *İlkokul Türkçe Ders Kitabı 3*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2019b). *İlkokul Türkçe Ders Kitabı 3*. Sonuç Yayınları.
- MEB (2019c). *İlkokul Türkçe Ders Kitabı 4*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2019d). *İlkokul Türkçe Ders Kitabı 4*. Koza Yayınları.
- MEB. (2017). *Türkçe dersi öğretim programı*, <http://mufredat.meb.gov.tr>, Erişim tarihi: 28.07.2017.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr>, Erişim tarihi: 28.07.2018.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Özarslan, Y. (2013). *Genişletilmiş gerçeklik ile zenginleştirilmiş öğrenme materyallerinin öğrenen başarısı ve memnuniyeti üzerindeki etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pew Internet & American Life Project. (2007). *Teens and social media*, <http://www.pewinternet.org/Static-Pages/Data-Tools/Explore-Survey-Questions/RoperCenter.aspx?item=%7BA1593678-F6A7-4522-8CCD7E8D9F64CB10>, Erişim tarihi: 02.03.2015.
- Sarıtaş, E., ve Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 11(1), 5-22. <https://doi.org/10.34231/iuyd.706397>
- Sırakaya, M. (2016). Artırılmış gerçekliğin uygulamalı eğitimde kullanımı: Anakart montajı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17 (3), 301-316.

-
- Süğümlü, Ü. (2013a). *Avustralya ingilizce öğretim programı*. Dünyada ana dili öğretimi -program incelemeleri- (editör: Havva Yaman), Pegem Yayıncılık.
- Süğümlü, Ü. (2013b). *Kanada Ontario eyaleti dil öğretim programı*. Dünyada ana dili öğretimi -program incelemeleri- (editör: Havva Yaman), Pegem Yayıncılık.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2013). *Çocuk istatistikleri-bilişim teknolojileri kullanımı*, [https:// biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=207velocale=tr](https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=207velocale=tr), Erişim tarihi: 20.04.2020.
- Wallace, R., Kupperman, J. & Soloway, E. (2000). Science on the Web: Students On-line in a sixth grade classroom. *Journal of Learning Sciences*, 91(1), 75-104.
- Yamaç, A. (2018). Yeni okuryazarlığa genel bir bakış: karar alıcılar, araştırmacılar ve öğretmenler için bazı öneriler. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), 383-410.
- Yaman, H. (2013). *Kaliforniya Eyaleti Ana Dili Öğretim programı*. Dünyada ana dili öğretimi-program incelemeleri- (editör: Havva Yaman), Pegem Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Seçkin Yayıncılık.